

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ УСКЛАДНЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

УДК 36.02

Борисова Ірина, к.е.н., доцент
*Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна*

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Borysova Iryna, PhD (Economics), Associate Professor

FINANCIAL POLICY AS IMPORTANT COMPONENT OF STATE POLICY

У кожній державі реалізується певна економічна політика, яка впливає на всі стадії суспільного відтворення. Важливою складовою економічної політики держави є фінансова політика – сукупність розподільних і перерозподільних заходів, які держава здійснює через фінансову систему, щодо організації та використання фінансових відносин з метою забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни і підвищення добробуту всіх членів суспільства.

Фінансова політика має самостійне значення і водночас є важливим засобом реалізації політики держави в будь-якій сфері суспільної діяльності – в економіці, соціальній сфері, військовій реформі, в міжнародних відносинах тощо. Фінансова політика повинна враховувати потреби суспільного розвитку, реальні економічні та фінансові можливості держави, тому вона залежить від конкретних історичних умов і завдань, які стоять перед суспільством. Вивчаючи вимоги, які теорія і практика господарювання ставлять до фінансової політики, слід усвідомити дуже важливий висновок – фінансова політика має бути адекватною законам суспільного розвитку. Порушення цієї важливої вимоги призводить до значних втрат у народному господарстві.

Основні теоретичні положення, що стосуються фінансів та фінансової політики держави в ХХ ст. сформулювали класики буржуазної політекономії Адам Сміт (1723-1790) і Давид Рікардо (1772-1823), а також англійський економіст Джон Мейнард Кейс (1883-1946) та їх послідовники.

Сутність концепції основоположників класичної політекономії Адама Сміта і Давида Рікардо зводилось до невтручання держави в економіку, збереження вільної конкуренції. У ній головна роль у регулюванні економічного життя суспільства відводилася ринковому механізму. Виходячи з цих принципів, фінансова політика до кінця 20-х років ХХ століття

була спрямована на обмеження державних витрат і податків, на забезпечення збалансованого бюджету держави. Доходи бюджету формувались здебільшого за рахунок непрямих податків, а переважна частина бюджетних коштів спрямовувалася на фінансування військових, управлінських витрат і витрат на обслуговування державного боргу.

Наприкінці 20-х років в 30-40-ві роки завданням фінансової політики зводилися до послаблення впливу кризи надвиробництва на економіку, підтримання високої ділової активності та розширення платіжного попиту. Основні засади такої політики базувалися на кейнсіанській теоретичній концепції, яка обґрунтовувала необхідність посилення ролі держави в розвитку економіки через втручання в регулювання циклічного розвитку відтворювального процесу [4].

Результатом практичної реалізації такої теоретичної концепції стало зростання державних витрат на створення нових робочих місць, підвищення зайнятості населення, скорочення безробіття, активізацію підприємницької діяльності і формування додаткового попиту, що дало змогу збільшити національний дохід, а звідси з'явилися можливості для збільшення видатків на фінансування соціальних потреб.

В сучасних умовах більшість розвинутих країн у своїй фінансовій політиці використовують різні елементи як кейнсіанської, так і не кейнсіанської системи державного регулювання.

У країнах соціалістичної орієнтації фінансова політика формувалась під впливом марксистсько-ленінської теорії сутності і функцій соціалістичної держави і спиралась на принцип фінансової централізації. Фінансова централізація передбачала не тільки концентрацію переважної частини фінансових ресурсів у розпорядженні держави, а й монополію держави в організації фінансових відносин.

Фінансова політика на нинішньому етапі повинна характеризуватися новими підходами до суб'єктів господарювання з урахуванням переходу на ринкових відносинах, реформи цін, оплати праці, податкової і кредитної систем, спрямованих на формування нового фінансового механізму [2].

Фінансова політика – це система державних заходів, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, їх розподіл і використання для виконання державою своїх функцій.

Головним завданням фінансової політики є забезпечення відповідними фінансовими ресурсами реалізації тієї чи іншої державної програми економічного і соціального розвитку, зовнішньополітичної діяльності.

Фінансова політика визначається як:

- 1) політика держави та інших суб'єктів господарювання у сфері фінансів;
- 2) складова частина економічної політики держави (суб'єктів економіки);

3) сукупність фінансових заходів (розподільчих і перерозподільчих), які здійснюються відповідними суб'єктами через фінансову систему.

Зміст фінансової політики держави виражається в єдності її ланок. Ланки фінансової політики:

1. Розробка науково-обґрунтованих концепцій розвитку фінансів.
2. Визначення основних напрямів використання фінансів, виходячи із необхідності вирішення економічних і соціальних завдань, що стоять на цей момент перед державою
3. Здійснення практичних дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей [2].

Завдання фінансової політики реалізуються через фінансовий механізм.

Фінансовий механізм – це комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених в державі форм і методів створення й використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку та соціальних потреб громадян. Фінансовий механізм це, по суті, методичні, організаційні й правові положення та заходи, які визначають функціонування фінансів в економіці держави. Призначення фінансового механізму зводиться до двох основних функцій – фінансового забезпечення й фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у державі.

Таким чином, фінансова політика – це завжди пошук балансу, оптимального на цей час співвідношення кількох напрямів розвитку національної економіки та вибір найбільш ефективних методів і механізмів їх досягнення. Саме цим обумовлена необхідність комплексного, системного підходу до побудови і реалізації фінансової політики. Вона не може бути незмінною на різних етапах і циклах соціально-економічного розвитку країни. Це припускає періодичне введення в фінансову політику нових елементів, корекцію або скасування попередніх. Комплексність фінансової політики передбачає, що внесення поправок у показники і механізми реалізації фінансової політики потребує сценарної оцінки варіантів з урахуванням прямих і непрямих наслідків їх впливу на економіку країни. Отже, впровадження ефективних заходів державної фінансової політики сприятиме стабілізації та економічному розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Адаменко І.П. Фінансова політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни / І.П. Адаменко // Бізнесінформ. – 2014. – № 3. – С. 341-345.
2. Лютий І.О. Концептуальні засади та суперечності реалізації фінансової політики держави / І.О. Лютий // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2005. – Вип. 79. – С. 4-6.
3. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: Монографія. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2008. – 403 с.

4. Фінанси: [навч. посіб.] / [Юрій С.І., Алексеєнко Л.М., Федосова В.М.]; за ред. С.І. Юрія, В.М.Федосова. – К.:Знання, 2008. – 611с.

УДК 339.9 (075.8)

Ганін Віктор, к.е.н., професор
Дубровіна Віра, ст. викл.
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Харків, Україна

**РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
В СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ**

Ganin Viktor, Ph.D (Economics), Professor
Dubrovina Vira, Senior lecturer

**DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS IN THE
MODERN CONTEXT**

Розвиток міжнародних економічних відносин і світової торгівлі характеризується ускладненням всієї системи міжнародного торговельно-економічного обміну. Незважаючи на зростаючу нерівновагу розвитку світового ринку, кількість торгово-економічних суперечок, згідно з даними ВТО, поступово знижується. Країни-члени СОТ все менш звертаються до механізму врегулювання торгово-економічних конфліктів. У зв'язку з чим спостерігається розширення чисельності двосторонніх і регіональних торговельних угод (з прописаними в них механізмах вирішення спорів між учасниками угод), які підсилюють неоднорідність правил торгівлі, штучно змінюють конкурентоспроможність товарів на зовнішніх ринках і в результаті призводять до спотворень умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності. У структурі міжнародних економічних відносин міжнародна торгівля істотно перевищує інші види зовнішньоекономічної діяльності. Найбільш динамічним сектором світового господарства виступає торгівля послугами. Вважаємо, така тенденція збережеться і в середньо- і довгостроковій перспективі. Під впливом процесу глобалізації і його основних суб'єктів – транснаціональних корпорацій – відбуваються зміни в географії потоків товарів і послуг. Очікується подальше підвищення частки країн, що розвиваються за рахунок нових індустріальних країн і питомої ваги країн Азії, перш за все, за рахунок Китаю та країн Південно-Східної Азії. Вихід Китаю на перше місце в світовому експорті, практично рівні експортні частки країн, що розвиваються і Євросоюзу говорить про настання нового періоду в світогосподарських зв'язках. Якщо додати до цього наслідки глобальної кризи, включаючи зростання протекціонізму, торговельні та валютні війни і проблеми СОТ зі збереженням курсу на лібералізацію, то стає